

Főoldal

Nemzeti parkok létrejötte kép:



Nemzeti és Park

A „nemzeti” szó két, különböző jelentést is hordoz a „nemzeti park” szókapcsolatban. Az Egyesült Államokban az ügyek intézése sok esetben az „állam” szintjén történik, a magánbirtokosok az egyes államok törvényei szerint járnak el, és a kaliforniai Yosemite Park 1864-ben (tehát még a Yellowstone NP születése előtt!) „állami park”-ként jött létre.

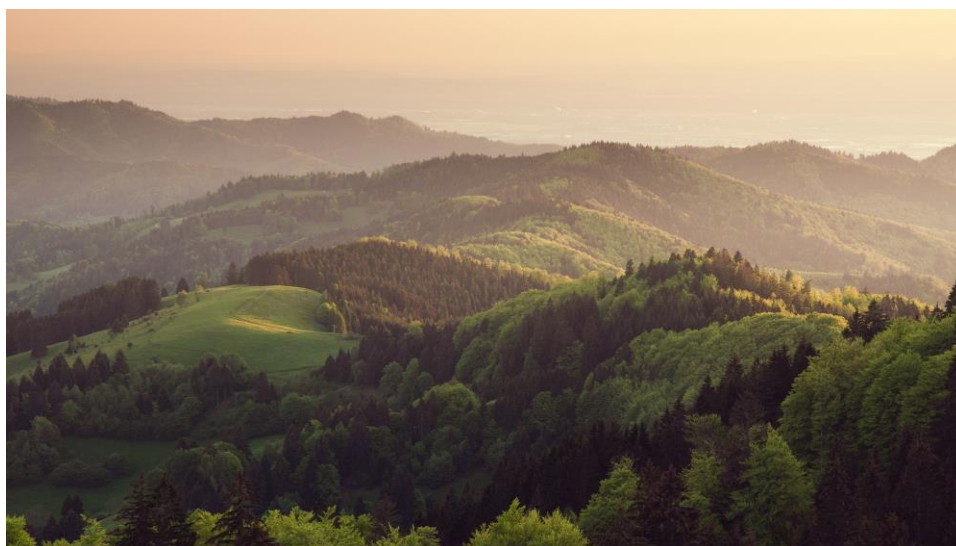
A „nemzeti” szó jelentése ebben az összefüggésben tehát azt fejezi ki, hogy államok feletti, azaz szövetségi szinten hozzák létre az egységet, így a legáltalánosabb értelemben köztulajdon lesz a park, és működtetéséért is a legfelsőbb, szövetségi kormányzat a felelős.

Másrészt a „nemzeti” szó az identitásra is utal. Amerika a 19. században gazdaságilag óriási ütemben fejlődik, de nem tud régi történelmi városokat, régi irodalmat, régi kultúrát teremteni magának. Ezen a téren reménytelen a lemaradása az Óvilághoz képest. Ugyanakkor az amerikai Nyugat természeti csodái (a vad és szinte érintetlen természet, a

gejzírek, a Sziklás-hegység, a Grand Canyon, a mamutfenyők) méretben, monumentalitásban, vadságban jórészt felülmúlják Európa hasonló jellemzőit, így ezekben a helyszínekben az amerikai nemzet megtalálta azt a szimbólumot, amellyel kifejezheti erejét és nagyságát. Ne felejtsük el azt sem, hogy alig pár évvel vagyunk a véres amerikai polgárháború után, amikor nagyon is szükség van a közös identitást erősítő jelképekre! Így a „nemzeti park” fogalmát mind a döntéshozók, mind a lelkes amerikaiak hamar a keblükre ölelték. Az Egyesült Államok nemzeti parkjai ezért sokáig csak a fenséges, lenyűgöző hegyvidéki területekre korlátozódtak, és a biológiai szempontból fontos, de látképileg kevésbé érdekes tájak még hosszú ideig nem kerültek nemzeti parki védelem alá.

A „park” szó sem véletlen. A középkorban és a kora újkorban hagyományosan azokat a birtokokat jelentette, ahová a földesurak vadászni jártak, de ahonnan a köznép ki volt tiltva.

A 17. századtól kezdődően azonban a korábbi királyi vadászterületek egy részét nyilvános parkká alakították. Ez a folyamat elsősorban a növekvő városok környékén ment végbe, és e parkokat a városi fejlődés szép lassan körbefonta. Ilyen egykori vadaspark például a londoni Hyde Park, vagy az edinburghi Holyrood, de Amerikában is létrejöttek ezekhez hasonló, nagy városi parkok, mint például a New York-i Central Park. A hangsúly ezeknél is a köztulajdonon van, vagyis bárki szabadon járhatott-kelhetett a parkokban. Ezt a gondolatot vették át a „nemzeti park” fogalmába is az alapítók, és ebben az értelemben beszélhetünk arról, hogy a nemzeti park lényegét tekintve demokratikus intézmény.



Forrás: <https://afoldgomb.hu/magazin/a-foldgomb-2019-tavaszi-kulonszam/nemzeti-park-miert-nemzeti-miert-park>

Nemzeti parkok létrejötte

1870. szeptember 19. Expedíciós tábornok a csillagfényes éjszakában a Yellowstone vidékén. Hivatalnokok, üzletemberek, ügyvédek és katonák. A térképkészítés és terepbejárás során fantasztikus természeti csodákra bukkantak: gejzírekre, vízesésekre, kanyonokra. Most éppen azt latolgatják, hogy ha megindul itt a földterület felosztása, akkor mely parcellák lesznek a legértékesebbek. De ekkor csillogó szemmel megszólal az egyik ügyvéd, Cornelius Hedges, aki mellesleg újságíró is:

„Emberek, ezt a területet nem szabad felosztani! Ha magántulajdonba kerül a föld, az tönkreteszi ezt a csodás vidéket, mint ahogy a Niagara természeti környezetét is elrontotta az egyéni érdekektől vezérelt túlfelhasználás. Maradjon meg ez a föld egyben, és legyen belőle egy nagyszerű nemzeti park! Ezt támogassuk minden erőnkkel!”

És lőn. Az expedíciós társak magukévá tették az ötletet, és sikerült másokat is az ügy mellé állítani, míg végül az amerikai kongresszus 1872. március 1-jén megszavazta a Yellowstone Nemzeti Park felállítását.

Az igazsághoz tartozik, hogy a „nemzeti park” kifejezést szórványosan már Hedges előtt is használták, de közvetlenül ez a tábornok melletti kijelentés köthető össze az első nemzeti park születésével. Az igazság másik darabkája, hogy a Yellowstone Nemzeti Park létrehozásról rendelkező törvény valójában nem is a „nemzeti park” szókapcsolatot használta, hanem a „közpark” (angolul „public park”) kifejezés szerepel a hivatalos iratokban. Ám a köznyelvben mégis a „nemzeti park” elnevezés ragadt meg, amit néhány évvel később aztán a jogi nyelv is átvett. Sőt egy személy is megkapta ezt a nevet: Nathaniel Pitt Langford, aki szintén részt vett a fenti expedícióban és a Yellowstone Nemzeti Park első vezetője lett. Keresztnevének kezdőbetűi alapján egy idő után csak „Nemzeti Park Langford”-nak nevezték...



Nemzeti parkok Magyarországon

Magyarország területén tíz összefüggő, vagy mozaikos elrendezésű nemzeti parkkövezetben állami feladatként, szervezeten, módszeresen gondoskodnak a természeti értékek megóvásáról. A kiemelten védett területek közül több a Világörökség része.

Nemzeti park	Alapítva	Területe (km ²)	Székhelye
Hortobágyi Nemzeti Park	1973	809,572	Debrecen
Kiskunsági Nemzeti Park	1975	506,410	Kecskemét
Bükk Nemzeti Park	1977	422,834	Eger
Aggteleki Nemzeti Park	1985	201,837	Jósvafő
Fertő-Hanság Nemzeti Park	1991	238,913	Sarród
Duna-Dráva Nemzeti Park	1996	497,516	Pécs
Körös-Maros Nemzeti Park	1997	512,465	Szarvas
Balaton-felvidéki Nemzeti Park	1997	570,190	Csopak
Duna-Ipoly Nemzeti Park	1997	606,760	Budapest/Esztergom
Őrségi Nemzeti Park	2002	440,483	Őriszentpéter

Hortobágyi Nemzeti Park

Hortobágyi Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1973) A Hortobágyi Nemzeti Park az európai kontinens legnagyobb szikes pusztája, területe 81 ezer hektár. Vidéken a mai napig fennmaradtak a külterjes állattartás gazdag hagyományai, és azok az ősi háziállatok, amelyek évszázadokon keresztül formálták a tájat. A nemzeti parkban található szikes mocsarak, valamint az ötezer hektárnyi kiterjedésű halastórendszer növény- és állatvilága fokozott védeltséget élvez. A hortobágyi pusztát 1999 óta a Világörökség része.



Kiskunsági Nemzeti Park

Kiskunsági Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1975) A Kiskunsági Nemzeti Parkban a természeti és néprajzi értékek együttese figyelhető meg. A 48 ezer hektárnyi területű parkban 23 ezer hektár bioszféra rezervátum. Két nagy halastórendszere - a Fehér-tó és a Csaj-tó - madárvilágáról híres, itt található a Dél-Alföld legjelentősebb madárvonuló, pihenő- és táplálkozó helyei. A parkon belüli tájvédelmi körzetek közül az 1971 óta védett mártélyi Tisza-part a képzőművészek kedvelt alkotóhelye.



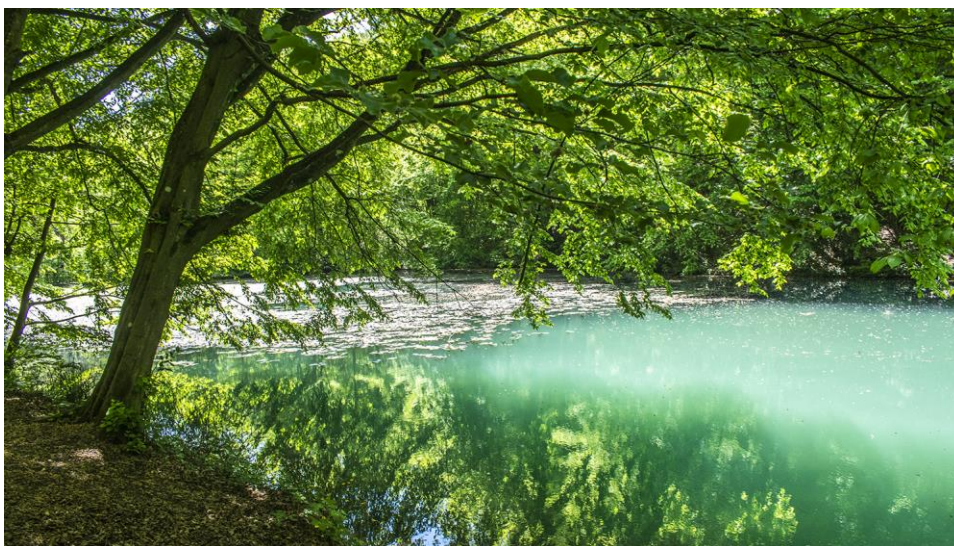
Bükk Nemzeti Park

Bükk Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1976) A Bükk Nemzeti Park Magyarország legnagyobb hegyvidéki, erdős nemzeti parkja. Változatos területén igen gazdag növényvilág figyelhető meg, az itt előforduló állatfajok száma 22 ezer körüli. A park védendő kincsei a földtani, felszínalaktani és barlangtani értékek: a Bükk-hegységben 853 barlangot tártak fel, közülük 45 fokozottan védett. Nagyszámú régészeti lelőhelyei közül a legjelentősebbek az ősember által lakott barlangok. A nemzeti park 43 ezer hektáros területéből 5730 hektár fokozottan védett.



Aggteleki Nemzeti Park

Aggteleki Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1985) Az Aggteleki-karszt vidékén alapított Aggteleki Nemzeti Park több mint 20 ezer hektáros területe különleges természeti értékeket véd. Legismertebb az a barlangrendszer, amely - a Szlovák-karszt barlangjaival együtt - 1995-től a Világörökség része. Az élőlények védelmén túl a nemzeti park hivatott az egész táj képének fenntartására, melybe beletartozik a népi építészet és tárgykultúra megőrzése, a tájformáló és tájépítészeti alkotások védelme, valamint a régészeti, kultúr- és ipartörténeti értékek megmentése is.



Fertő-Hanság Nemzeti Park

Fertő Hanság Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1991) A Magyarország és Ausztria határán fekvő Fertő-Hanság Nemzeti Park az egykor hatalmas mocsár- és lápvilág egyedülálló növény- és állattani, tájképi, néprajzi és kultúrtörténeti értékeinek menedékhelye. A nemzeti park osztrák részét, az 1992-ben létrehozott, 9500 hektáros Nationalpark Neusiedler See-Seewinkel-t 1994-ben kapcsolták össze a 23 587 hektáros magyar területtel. A parkhoz tartozó Fertő-tó és környéke a Világörökség része.



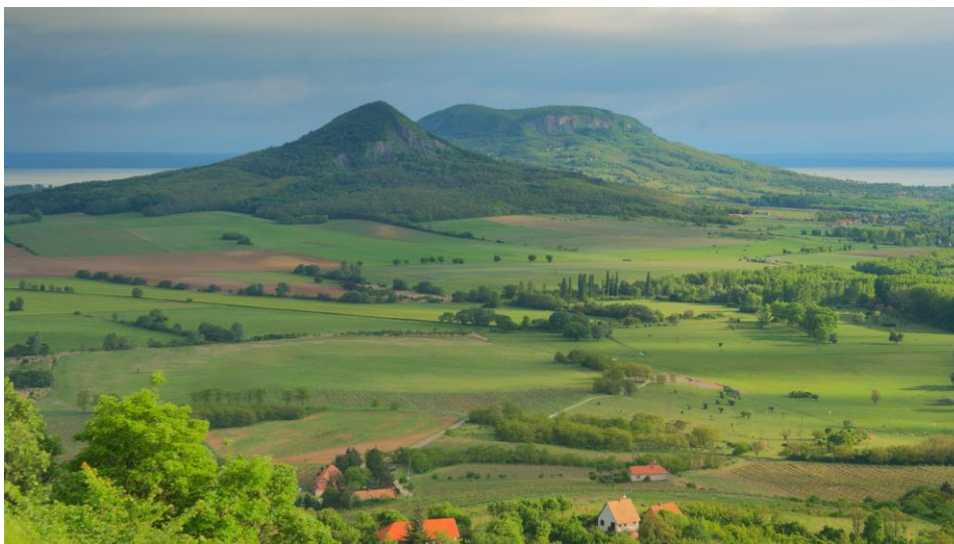
Duna-Dráva Nemzeti Park

Duna-Dráva Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1996) A Duna-Dráva Nemzeti Park a Dél-Dunántúl térségéből 49 478 hektárnyi területet fog egybe. A különösen értékes élőhelyek védetté nyilvánításának céljából a folyók, mellékágrendszerük, valamint az érintett területek természeti értékeinek, a felszíni és felszín alatti vízkészleteknek, továbbá az érintett területek erdeinek, termőtalajának és más, megújuló természeti erőforrásainak védelmét jelölték meg.



Balaton-felvidéki Nemzeti Park

Balaton-felvidéki Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1997) A Balaton-felvidéki Nemzeti Park a Balaton északi partvidékéhez kapcsolódva, nyugat felé egyre szélesedő sávban húzódik a Kis-Balaton térségéig. Összterülete 56 997 hektár, melyből 10 471 hektár fokozott védelem alatt áll. A nemzeti park területi egységei: a Tihanyi-félsziget, a Pécselyi-medence, a Káli-medence, a Tapolcai-medence és a tanúhegyek, Zala és Somogy megyében a Keszthelyi-hegység és a Kis-Balaton, továbbá a teljes Balaton-part és a Balaton öblei.



Duna-Ipoly Nemzeti Park

Duna-Ipoly Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1997) A Duna-Ipoly Nemzeti Park Budapesttől északi irányban, a Pilis és a Börzsöny hegység nagyobb részén, a Duna és az Ipoly folyók között helyezkedik el. A több mint 60 ezer hektárnyi terület egyediségét a folyóvölgyek, a hegységek és a síkság találkozása adja. Legszebb vidéke a Dunakanyar, amely a folyónak a Börzsöny és a Visegrádi-hegység közötti, több ezer éve lezajlott áttörésének helyszíne. A Dunán kialakult kisebb-nagyobb szigetek Esztergom és Budapest között szintén részei a nemzeti parknak.



Körös-Maros Nemzeti Park

Körös-Maros Nemzeti Park (Az alapítás éve: 1997) A Körös-Maros Nemzeti Park a romániai hegységek lábától a Tiszáig húzódó, egyedi arcú táj megmaradt értékeit igyekszik megőrizni. Ezek jó része a vízhez kötődik: a Körösök és a Maros folyó vízrendszeréhez, az ártéri erdőkhöz, a Sárrét környéki mocsárfoltokhoz. Az 51 125 hektárnyi területű nemzeti parkban a kardoskúti Fehér-tó és a Biharugrai halastavak vizes élőhelyeinek szerepe a madárvonulásban nemzetközileg is jelentős, a tájegység a Ramsari egyezmény hatálya alá tartozik.



Órségi Nemzeti Park

Órségi Nemzeti Park (Az alapítás éve: 2002) Az Órségi Nemzeti Park az 1978-ban alapított Órségi Tájvédelmi Körzetből, valamint a természetközeli állapotban lévő környező területekből alakult. A 43 933 hektárnyi nemzeti parkból 3104 hektár fokozottan védett. Ez az ország legnyugatibb vidéke, ahol a népi hagyományok és szokások változatlan formában napjainkig megőrződtek.



Videó a magyar nemzeti parkról:

Egy rövid kedv csináló videó mind a 10 magyar nemzeti parkokról, hogy miért érdemes meglátogatni az őket.

Videó link: [<https://www.youtube.com/watch?v=XztkOYYTOP8>]

Forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Nemzeti_park ; <https://utazom.com/vendegvaro/nemzeti-parkok-magyarorszagon>

Nemzeti parkok a nagyvilágban

A világon rengeteg nemzeti park létezik, felsorolni őket rengeteg idő lenne, megjegyezni az összesnek a nevét pedig lehetetlenség, ezért ezen az oldalon 10 külföldi híres nemzeti parkról lesz egy kis ízelítő.

A világ 10 “legszebb” nemzeti parkja

A természeti értékek megvédésében óriási szerepet vállalnak Földünk nemzeti parkjai. Az efféle védett területek mentesek a mezőgazdasági és ipari hasznosítástól, így természetes állapotukban maradnak fenn az utókornak. A világ több ezer nemzeti parkja mindegyikének megvan a maga szépsége, vannak azonban egyedülállóan szépek is.

Akan Nemzeti Park, Japán

A túlnépesedett Japán nagy részén egymást érik a milliós metropoliszok. A szigetország régóta küzd a túlnépesedéssel, ennek ellenére hű marad természeti értékeihez, és óriási védett területeket tart fent. Az Akan Nemzeti Park Hokkaido szigetén, 8666 négyzetkilométeren terül el. 1934-ben alapították, névadójának pedig a sziget egyik aktív tűzhányóját választották. A park erdőket, lápokát és tavakat őriz. Utóbbiak egyike az Ashu, amelyet a világ legtisztább vizű tavaként emlegetnek.



Yellowstone Nemzeti Park, USA

Yellowstone-t legtöbbször világhírű gejzíreiről és Maci Laciról, egy itt élő rajzfilmkarakterről ismerik. Az Egyesült Államok legnagyobb, egyben a világ legelső nemzeti parkja ennél azonban messze több érdekességet rejt. A hegyvidékekkel, erdőkkel tarkított park 8980 négyzetkilométeres területén aktív az élővilág: bölénycsordák, jávorszarvasok, farkasok és grizzly medvék lakják.



Banff Nemzeti Park, Kanada

Kanada első nemzeti parkja az 1885-ben alapított Banff. Kezdetben csak az itt található meleg ásványvízforrások védelme volt az őrizet célja, majd az évek alatt a park mérete fokozatosan nőtt, és elérte mai 6641 négyzetkilométeres területét. Leginkább a Sziklás-hegység óriási, csupasz hegyei jellemzik, de tiszta vizű tavairól és örökzöldjeiről is ismert.



Zion Nemzeti Park, USA

Az Egyesült Államok Utah államában találni a Zion nemzeti parkot, amely egy, a Virgin-folyó által kivájt kanyon. A dús növényzettel és vízfolyásokkal tarkított park vonzza a túrázókat, akik a gyönyörű sziklák között kirándulhatnak, és felkereshetik a KolobArch nevű sziklaívet, amely a világ egyik legnagyobb ilyen képződménye.



Amazónia, Brazília

Az elmúlt évtizedek mértéktelen erdőirtása óriási területeket mart ki a világ tüdejeként is becézett Amazóniából, amely bolygónk legbővizűbb folyamát, az Amazonast övezi. Az élettől hemzsegő, óriási esőerdővel borított Amazónia területén található egy azonos nevű nemzeti park. A valamivel több mint tízezer négyzetkilométeren elterülő park a gazdag növény- és élővilág megőrzését szolgálja.



Serengeti Nemzeti Park, Tanzánia

Afrika egyedi élővilága a gyarmatosításig nem volt veszélyben, a tizenkilencedik században érkezett nagyszámú telepesek vadászatai azonban komoly károkat okoztak a vadállomálynak. Ez szükségessé tette egy természetvédelmi terület létrehozását, és ez vezetett el a Serengeti nemzeti park létrejöttéhez. 14 ezer 763 négyzetkilométeres területével jelenleg ez a világ legnagyobb egybefüggő nemzeti parkja. Gyönyörű szavannai táján növényevő csordáknak és ragadozóknak nyújt menedéket az orrvadászok és a környezeti szennyezések elől.



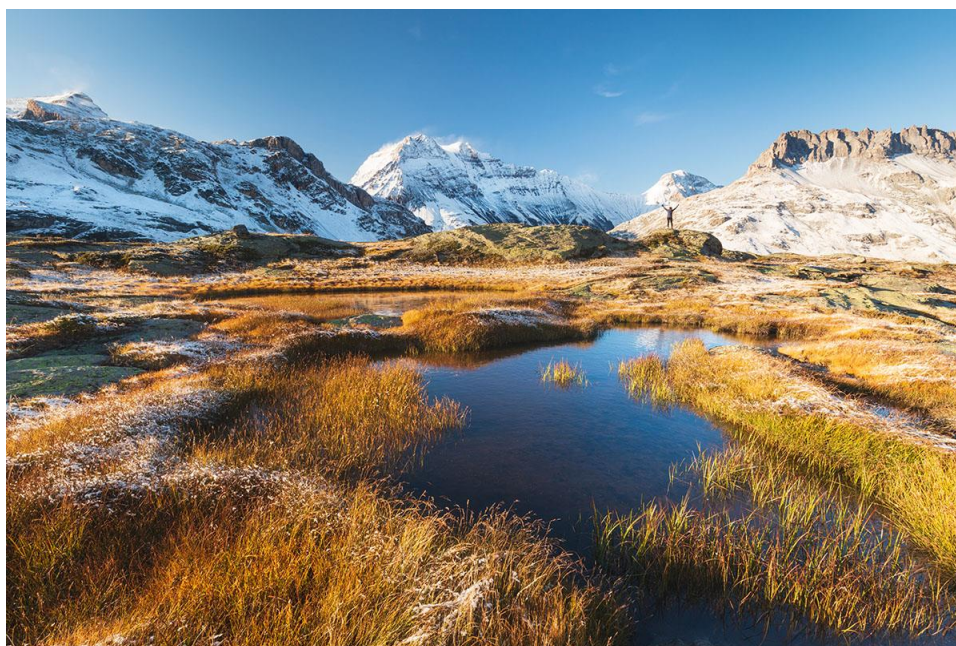
Rondane Nemzeti Park, Norvégia

Mint a világ egyik legzöldebb állama, Norvégia nagy figyelmet fordít természeti értékei megővésére. A skandináv ország első nemzeti parkja a Rondane volt, amely 572 négyzetkilométeren, hegyvidékes, kanyonokkal tűzdelt területen terül el. Sajátos értékei a gleccserképződmények és a morénatavak, emellett nagy szerepe van az itteni gazdag élővilág megővésében is.



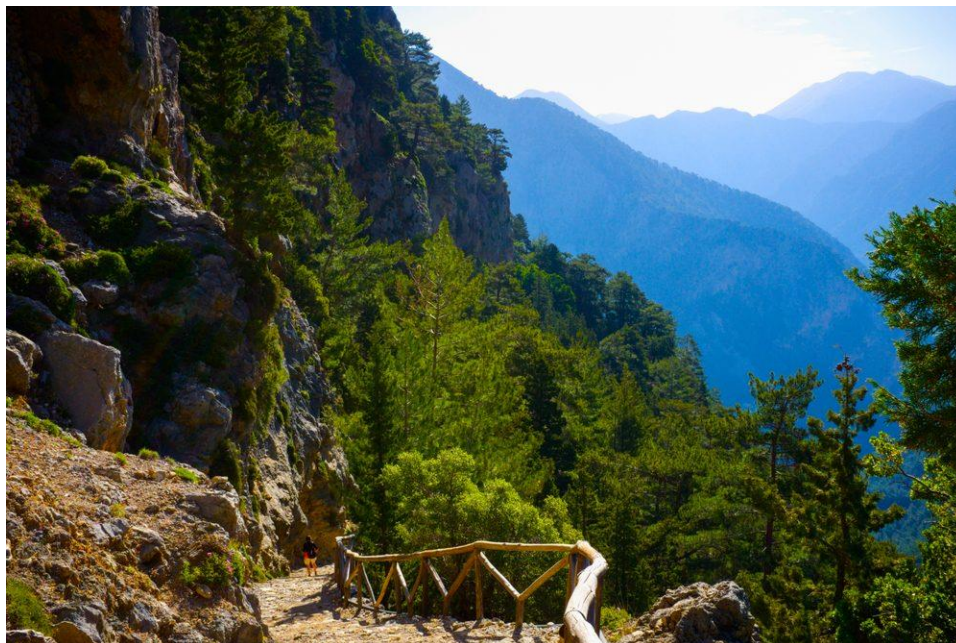
Vanoise Nemzeti Park, Franciaország

Franciaország 1963-ban alapította meg első nemzeti parkját, a Vanoise-t. Az ország nyugati részén, az olasz határ mellett elterülő 582 négyzetkilométeres park az Alpok természeti értékeit őrzi. Háromezer méteres hegycsúcsai közt gleccserek, morénatavak és tengerszemek bújnak, gyönyörű környezetet teremtve ezzel a túrázásra.



Szamária-szurdok, Görögország

Görögország jelentős része kopár, van azonban Kréta szigetén egy gyönyörű nemzeti parkja, a Szamária-szurdok, amely egy fenyőkkel és ciprusokkal szegélyezett völgy. A turisták által kedvelt szurdok Európa leghosszabbja. Az Omelosz-fennsíkról indulva el lehet jutni rajta egészen a tengerpartig. Az út több száz méter magas sziklafalak között vezet, és egyes részén mindössze három méter szélesre szűkül.



Mount Mayon Nemzeti Park, Fülöp-szigetek

Az ázsiai szigetország ezen nemzeti parkja mindössze 55 négyzetkilométeres területet foglal el. Lényegében a Mayon-vulkán közvetlen környezetét teszi ki, ahol ősi kultúrák nyomait őrző romokat találni. A közel két és félezer méter magas vulkán látványa lélegzetállító. Erejét meglehetősen sűrűn megmutatja, ugyanis az elmúlt néhány évtizedben több alkalommal is kitört.



Forrás: <https://www.erdekesvilag.hu/a-vilag-10-legszebb-nemzeti-parkja/>

Nemzeti Park Igazgatóság általános feladatai

Biológia sokféleség megőrzése

Élőhelyvédelem

A védett és nem védett fajok megőrzése csak az élőhelyek megóvásával lehetséges. Kiemelt feladat: a vizes élőhelyek és védett lápok megóvása (pl. Kis-Balaton), az erdei élőhelyek védelme, valamint kaszálók, legelők és fás-legelők helyreállítása, gondozása. A saját területek és az állatállomány növekedésével előtérbe került a tájidegen, gyorsan terjedő fajok visszaszorítása, a szántók visszagyepesítése.

Fajmegőrzés

A védett fajok (pl. ürge, kerecsensólyom, magyar gurgolya, adriai sallangvirág) fenntartása érdekében fajmegőrzési programok valósultak meg. Társadalmi részvétellel látványos akciók is zajlanak pl. fészektartó állványok, műfészkek és madárodúk kihelyezése, sérült állatok begyűjtése, mentése.

Földtani

természetvédelem

Kiemelt feladat: források és víznyelők felmérése, barlangok természetvédelmi célú rekonstrukciója, kőtengerek tisztítása, geológiai alapszelvények védetté nyilvánítása, földtani tanösvények kialakítása.



Kezelési- és fenntartási tervek

A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény (Tvt.) 36. § (2) bekezdésében szereplő meghatározás alapján védett természeti érték, továbbá védett természeti terület felmérése, nyilvántartása, megóvása, őrzése, fenntartása, bemutatása és helyreállítása érdekében végzett tevékenységek minősülnek természetvédelmi kezelésnek. A védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szervként a 347/2006. (XII. 23.) Kormány rendelet a nemzeti park igazgatóságokat (NPI) jelöli ki. Ugyanez a jogszabály rendelkezik arról, hogy védett és fokozottan védett természeti értékek, illetve természeti területek természetvédelmi kezelésével kapcsolatos feladatokat általánosságban az NPI-k látják el, kivéve azokat a feladatokat, amelyeket más szerv vagy természetes személy köteles ellátni. A Tvt. előírása alapján minden védett természeti terület esetében el kell készíteni a természetvédelmi kezelési tervet, amelyet legalább 10 évenként felül kell vizsgálni. A természetvédelmi kezelési tervek készítésére, készítőjére és tartalmára vonatkozó szabályokat a 3/2008. (II. 5.) KvVM rendelet tartalmazza. A természetvédelmi kezelési tervet a védett természeti területre és védetté nyilvánító eljárás alá volt területre kell elkészíteni.

A természetvédelmi kezelési terv - jogszabályban meghatározott definíciója szerint - olyan dokumentum, amely a védett természeti terület és természeti értékei megóvását, fenntartását, helyreállítását, valamint bemutatását szolgáló természetvédelmi kezelési módokat, továbbá a felsoroltak érdekében meghatározott korlátozásokat, tilalmakat és egyéb kötelezettségeket tartalmazza, ezekre vonatkozó előírásokat állapít meg.

Országos jelentőségű védett természeti területek természetvédelmi kezelési tervének előkészítéséért az a NPI felelős, amelynek a működési területén a tervezési terület található. A szakmai előkészítő munkában az NPI-k szakreferensei, illetve a területen dolgozó munkatársak (természetvédelmi őrök stb.) mellett megbízás alapján igen gyakran részt vesznek egyetemek, kutatóintézetek, civil szervezetek, múzeumok stb. szakemberei is.

A természetvédelmi kezelési tervek fentiek szerint történő, egységes előkészítését a környezetvédelmi és vízügyi miniszter az országos jelentőségű védett természeti területekre vonatkozó természetvédelmi kezelési terv dokumentációjának elkészítéséről szóló 9/2009. (VII. 17.) KvVM utasításában szabályozza. Az országos jelentőségű védett természeti területek természetvédelmi kezelési tervének jogszabályban való kihirdetését széles körű egyeztetés előzi meg.

Helyi jelentőségű védett természeti terület természetvédelmi kezelési tervének elkészítéséért az illetékes önkormányzat felelős. A helyi jelentőségű védett természeti terület védetté nyilvánításáról szóló önkormányzati rendeletbe foglalt természetvédelmi kezelési terv tervezetét a jegyző megkeresése esetén a működési területével érintett NPI szakmai szempontok szerint véleményezi.

Jogszabályban megjelent természetvédelmi kezelési tervek a Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területén

- Attyai-láprét Természetvédelmi Terület: 19/2004. (X. 25.) KvVM rendelet;
- Bakonygyepesi-zergebogláros Természetvédelmi Terület: 30/2005. (XII. 15.) KvVM rendelet;
- Balatonkenesei-tátorjános természetvédelmi terület: 104/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- A Hévízi-tó Természetvédelmi Terület bővítése: 23/2006. (IV. 20.) KvVM rendelet;
- Mura menti Tájvédelmi Körzet: 10/2007. (III. 30.) KvVM rendelet;
- Nyirádi Sár-álló Természetvédelmi Terület: 17/2005. (VII. 14.) KvVM rendelet;
- Somlóvásárhelyi Holt-tó Természetvédelmi Terület: 36/2006. (VIII. 11.) KvVM rendelet;
- Somogyvári Kupavár-hegy természetvédelmi terület: 13/2009. (VIII. 19.) KvVM rendelet;
- Sümegi Fehér-kövek természetvédelmi terület: 29/2007. (X.6.) KvVM rendelet;
- Uzsai csarabos erdő természetvédelmi terület: 122/2007. (XII. 27.) KvVM rendelet;
- Várpalotai homokbánya természetvédelmi terület: 9/2009. (VI. 9.) KvVM rendelet;
- Zirci Arborétum természetvédelmi terület: 10/2008. (IV. 28.) KvVM rendelet.



Természetvédelmi vagyonkezelés

A "természetvédelmi vagyonkezelés" a védett természeti területeken folytatott olyan (kincstári) vagyongazdálkodási tevékenység, amelynek célja az állami feladatok (jelen esetben a természet megóvása) hatékony ellátása, a természeti vagyon állagának és értékének megőrzése, védelme, valamint értékének növelése.

A nemzeti park igazgatóságok vagyonkezelési tevékenységének sajátosságait a vagyonkezelésükben lévő természetvédelmi oltalom alatt álló földterületek természetvédelmi kezeléséből eredő kötelezettségek, a területen folytatható gazdálkodásnak (mező-, erdő-, vad-, hal-, nád-, stb.) a természetvédelmi oltalom miatt korlátozott volta, valamint az őshonos háziállatok állományának génrezervátumként való fenntartása, továbbá a barlangok különleges vagyonkezelési tevékenységének ellátása képezi. Az állatállományok (megfelelő létszám, faj- és fajtaösszetétel esetén) a génmegőrzés mellett a védett természeti területeken a természetvédelmi érdekeknek megfelelő területfenntartást, -gondozást, és ezzel a természetvédelmi kezelést ellátását is biztosítják.



Természetvédelmi célú monitorozás és kutatás

A védett természeti területeken folyó és/vagy védett természeti értékekhez kötődő kutatási tevékenységek az aktív természetvédelmi tevékenységekhez, a nemzetközi normáknak megfelelő védelmi kategóriák kialakításához, valamint a Natura 2000-es jelölő fajok és élőhelyek vizsgálatához szükséges adatok beszerzésére irányulnak:

- Növénytani kutatások: védett területek vegetációtérképezése; a védett növényfajok állományainak felmérése;
- Állattani kutatások: madártani megfigyelések, denevér-, vidra- és ürgefelmérések, veszélyeztetett lepkefajok és populációk felmérése, monitorozása, rovar- és halfaunisztikai vizsgálatok;
- Országos rétegtani alapszelvények és egyéb geológiai feltárások, földtani és felszínalaktani értékek kutatása;
- A források közhiteles nyilvántartásának létrehozása céljából folyó kutatások;
- A kunhalmok és földvárak természetvédelmi, tájvédelmi értékeinek kutatása;
- Az egyedi tájértékek kutatása, listájuk összeállítása.

NBmR

A Nemzeti Biodiverzitás-monitorozó Rendszer (NBmR) a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium Természetvédelmi Szakállamtitkársága irányításával működő országos program, melynek feladata a magyarországi biológiai sokféleség (biodiverzitás) állapotának és változásainak hosszú távú megfigyelése. Magyarország 1994-ben ratifikálta a Biológiai Sokféleségről szóló Egyezményt, melynek kihirdetésével (1995. évi LXXXI. Tv.) törvényi szinten kötelezettséget vállalt az egyezményben foglaltak betartására. A természet védelméről szóló 1996. évi LIII. törvény szintén előírja a biológiai sokféleség természetvédelmi célú megfigyelését, mintavételezését. Az NBmR kiépítése során először a program kidolgozása történt meg, majd ezt követően megindult az adatgyűjtés is. A nemzetközi szinten is elismert program több mint tíz éves tapasztalattal rendelkezik a természetvédelmi monitorozás terén. A monitorozás célja lehet valamilyen ismert vagy előrebecsült környezeti változás élővilágra gyakorolt várható hatásának vizsgálata is, mint pl. a talajvízszint süllyedése vagy a klímaváltozás.

A hazai monitorozó tevékenység kijelölését a következő fő szempontok befolyásolják: védett, veszélyeztetett természeti értékek állapotának nyomon követése, Magyarország élővilágának, életközösségeinek általános állapotát jelző elemek megfigyelése, valamilyen emberi tevékenység vagy környezeti tényező közvetlen vagy közvetett hatásának vizsgálata.

TIR

A Természetvédelmi Információs Rendszer (TIR) kialakításának célja alapadatok/komplex információk biztosítása a természetvédelmi stratégiai tervezéshez, a hatósági tevékenységhez, Magyarország mindenkori természeti állapotára vonatkozóan hazai és nemzetközi jelentésekhez, a nyilvánosság igényeinek kiszolgálásához, illetve célja a természetvédelmi kezelések, beavatkozások és egyéb külső hatások következményei értékelésének támogatása is. Feladatai: földrajzi helyhez kötődő adatok gyűjtése, és tárolása (a védett objektumok), egységes adatkezelés (nyilvántartások vezetése). elemzés (leíró-, helyzeti adat, és adatkapcsolat elemzés a hatósági- és szakhatósági feladatok, kezelési terv-készítés, monitorozási- és kutatási programok értékelésében), megjelenítés (eredmények, monitorozási tevékenység, űr- és közönségszolgálat).



Tájvédelem

A nemzeti park tájvédelmi alá tartoznak a védett élőhelyek, a gazdálkodás és szőlőkultúra területei valamint 29 belterületen is védett település. A táj történetiségének megőrzése és átalakuló használata során a tájrendszer egységének fenntartása a tájvédelmi munka nagy kihívása. A településrendezési tervekben kiemelt a látványvédelem kérdése, a területhasználat, az élőhelyek és a települések megőrzése. A különösen szép természeti és művi elemek - lakóház, kálvária, fasor - megőrzésére "egyedi tájértékek karaktere" szolgál.

Tájhasználat

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park hat korábbi tájvédelmi körzet és azokhoz kapcsolódó természeti területek együtteseként létesült 1997-ben. A védetté nyilvánítás célja a táj jellegének megőrzése, természeti értékeinek a felszíni és felszín alatti vizek és vízkészleteknek, a Balaton és vízgyűjtőjének, az érintett területek erdeinek, termőtalajának és más megújuló természeti erőforrásainak védelme, és a természetszerű gazdálkodási módok elterjesztése révén a Balaton vízminőségének javítása. E cél a természeti területek élőhelyi adottságainak, természetes terepviszonyainak, vízháztartásának, növénytársulásainak megőrzése esetén teljesül, a történetileg kialakult, racionális tájhasználat, művelési módok fenntartásával.

A mozaikos szerkezetű terület fajgazdagsága és egyedi szépsége a természetvédelmi kezelési tervek alapján, a művelési ágaknak megfelelő használattal őrizhető meg. A gazdálkodás területei, a települések lakóterülete valamint a sérülékeny sziklagyepek és vizes élőhelyek, vagy a nádasok, gyepterületek, erdők más-más hagyományt őriznek, megőrzésük eltérő kezelést kíván. Védett területeken a művelési ágak arányának és az épületek sűrűségének megőrzése, a történeti tájrendszerhez igazodó használat és fejlesztés különösen hangsúlyos elvárás. Ezzel kapcsolatosak az Európai Táj Egyezményhez csatlakozóan vállalt feladataink is, a tájtípusok számbavételével, az egyes tájegységek egyedi vonásainak felmérésével és megőrzésével.

A Balaton-felvidék vulkáni hegyei a köztük fekvő medencékkel, a domborzat és mikroklíma adottságain kialakult változatos élőhelyekkel és az emberi használattal átformált tájképpel egyedi szépségű. A művelés és építés egységét még együtt felmutató szőlőhegyeken kialakult történeti táj megőrzése természeti és kulturális jelentősége mellett egyúttal idegenforgalmi és gazdasági érték. A látványvédelem –melyben minden tájelem együtt megjelenik – kiemelt fontosságú.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Parkot alkotó hat korábbi tájegység mindegyike az általános vonásokon túl sajátosságokat is hordoz, mind a természeti adottságok, mind az emberi kultúra – épületek, pincék, szakrális és egyéb építmények vagy romok – tekintetében.

Egyedi karaktert mutat egy-egy terület sziluettje – domborzata, épületei – melyet tovább gazdagít az út vagy patak menti fasorok, fás legelők, szántó területen meghagyott fák, facsoportok, régi épületromok, út menti keresztek látványa. A meglevő értékek felmérését és ezzel megőrzését szolgálja az egyedi tájértékek katasztere, mely a legszebb természeti és mesterséges tájelemeket veszi számba.

A védett területek értékőrző használata, fejlesztése különösen megkívánja az új elemeknek a meglevő tájrendszerbe illesztését. Az épületek mérete, formaelemei, anyaghasználata (pl. helyi típusú kőanyaggal), színezése látványában meghatározó. Ehhez hasonlóan a telepített növényzet megválasztásánál is a talaj, vízháztartás, klíma adottságainak megfelelő, honos növényzet ültetése szükséges, mind a táj egységének megőrzése, mind a növényzet reális fenntartása szempontjából. A növényzet tudatos telepítése egyúttal a tájrehabilitáció egyik fontos eszköze.

A Balaton vizének és nádasainak képe együtt jelenik meg a művelt szőlőhegy és a település képével. A tájban minden természetes és művi elem látványa, színe együtt van jelen, gazdagítja vagy megbontja a táj egységét.

Jellegzetes az egyes hegyek alakja, a hegytetők erdei, a geológiai képződmények – bazaltorgonák, a szőlőművelés és a hegyoldalon felkúszó település alul sűrű, a magasabb részeken laza, borvidéki üdülőterületi karakterű beépítésével.

Egy-egy tájegységen jellemzőek az épületek anyaghasználatban, részletképzésben. A Tapolcai-medencére jellemző a fa oromzatok és tornácok könnyed megjelenése. A Káli-medence épületei alacsonyabbak, tömörebb arányokkal, gyakori a macskalépcsős oromfal, szép vakolatdíszítés, jellemző a falvak utcáinak kőbástyák mozgalmas vonalvezetése. A régi tihanyi épületeknek a falazat jellegzetes kőanyaga és a sok épületen látható nádfedés ad sajátos hangulatot.

Igen sok szép, népi vonásokat tükröző épület található a Balaton-felvidéken, melyek

nagyvonalú egyszerűségük és racionális méreteik mellett ízléses, esztétikus látványt nyújtanak. Szemléletük követendő példa az épület és kert használatában egyaránt.

A Balaton-felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság működési területéhez tartozó, országos jelentőségű vagy uniós jelentőségű védelem alatt nem álló területekre az általános tájvédelem szempontjai vonatkoznak. E területeken is számos értékes természeti terület, tájelem található, a területekre vonatkozik az Európai Táj Egyezmény és felvételezhetők az egyedi tájértékek, a területek helyi jelentőségű védelem alá vonhatók. A területek történetisége, tájképi értéke a természeti adottságokra épülő gazdálkodás biztosítása és a mértéktartó, a tájszerkezettel, tájrendszerrel összhangban álló fejlesztés mellett őrizhető meg.



Forrás: <https://www.bfnp.hu/hu/nemzeti-park-igazgatosag-feladatai-1>

Űrlap

Az alábbi felmérésben, ha részt tudna venni, azzal nagyon sokat tudna segíteni kutatói munkánkban. A felmérés kitöltésével továbbá részt vesz nyereményjátékunkban, amit a hónap végén fogunk kisorsolni. A fődíj: ön által választott magyarországi nemzeti parkok valamelyikében családjával eltölthet 1 hetet ingyenesen a támogatott szállások valamelyikében.

Ha szeretne segíteni a felmérésben, kérem töltse ki az alábbi űrlapot.

Eddig bevitt adatok törlése (gomb)	
Járt-e már nemzeti parkban Magyarországon?	Igen/nem választókapcsoló

Ha igen, akkor kérem jeölje be, hogy melyekben:	Jelölőnégyzet a 10 db magyar nemzeti parkok nevével
Járt-e már nemzeti parkban Külföldön?	Igen/nem választókapcsoló
Ha igen, akkor kérem írja le, hogy melyekben:	szövegterület
Miért tartja fontosnak a nemzeti parkok létezését?	szövegterület
Saját adatok	
Név:	szövegmező
Email:	szövegmező
Kor:	<18; 18-26; 26-35; 35-50; 50< választókapcsoló
Elküld (gomb)	